

Querlande hangsúlyozta a Tisza folyó védelmi, közlekedési és kereskedelmi fontosságát is. Olyan tervet készített, amit a híres építész, Vedres István is hasztalan szorgalmazott: a Duna és a Tisza között szeretett volna csatornát létesíteni, hiszen ezzel a délvidéket is bevonhatnák a kereskedelembe. A romló állapotú erődöt raktárrá lehetne alakítani, az erős, Tisza felőli oldalát pedig kikötővé. A haditanács pénz hiányában Querlande összes tervét elvetette.

Az 1760-as években ismét megindították a munkálatokat, mert II. József hangsúlyozta Szeged várának fontosságát, trónra lépése után azonban megváltoztatta álláspontját, s megszüntette a szegedi vár erődítmény jellegét.

A szegedi vár – alig kétszáz esztendeje – véglegesen eltűnt. Lebontották, tégláit, köveit elhordták, sáncait betemették. A várost elpusztító 1879-es szegedi árvíz után a várat teljesen lebontották. A város újjáépítései szükség volt a régi vár területére, s az építőanyagaira is. A vár helyén épült fel a mai belváros, az építőanyagból épültek a belváros épületei, s a vár törmelékével egész Szeged területét 0,5–1 méter vastagon feltöltötték. A lebontott vár emlékét mindössze egy repkénnyel befuttatott erődítménymaradvány őrzi.

Molnár József a Műemlékvédelem folyóiratban „A szegedi vár” című cikkében a következőket írta: „A törökök által épített szegedi vár egyike volt azoknak a külső tornyos erősségeinknek, amelyeket nem ostromok, elemi csapások, dúlások következtében tünnetek el a föld felszínéről. A szegedi várat az ... árvíz után bontották le, városszabályozás és újjáépítés alkalmával. Ezzel az elhamarkodott intézkedéssel nemcsak a várost fosztották meg egyik legeredtebb és legszebb építészeti emléktől, hanem a Duna–Tisza közét is.” És hozzátehetjük még – az egész országot is.

Hevesi Andrea

Irodalom: Veress D. Csaba: A szegedi vár. Bp. 1986.

A miskolci Bató család legendája

Már 26 éve nincs meg Miskolcon az eredeti Bató-ház, helyére mára bevásárlóközpontot építettek. Ez is viseli az egykori háztulajdonosok nevét.

De mi volt, ami az 1812-es születésű Bató Istvánt ennyire különlegessé tette? Talán élete, sorsa, viselkedése? Szigorú szabályok szerint élt és családjától is ezt várta el. Nem ivott, nem kártyázott és lutrin sem játszott. A legenda szerint vagyonának jelentős részét mégis szerencsejátékon nyerte el. Eszter lánya megálmolta a számokat és ezeket megjátszotta lutrin. Valójában búzával kereskedett. Amikor a gabonából többlet alakult ki, felvásárolta olcsón, és amikor hiány keletkezett eladta drágán.

A dúsgazdag kereskedő magánélete korántsem volt olyan szerencsés mint üzletei. Felesége két gyermeket szült, Esztert és Birikét. A szülők mindkét gyermeküket elvesztették. Eszter halálának körülményeit is legenda övezi. Beleszeretett egy szegény sorsú legénybe, de erőszakos apja egy gazdag férfihoz kényszerítette feleségül. Ezek után a menyasszonyjelölt megszökött, de megbánva cselekedetét, visszatért az apai házhoz. A szigorú atya azonban nem engedte be és az egyébként is tüdőbeteg leány a téli fagyban megfázott és meg is halt. Persze mindez szintén csak néphiedelem. Az viszont már nem, hogy a szülőket mély gyászba borította. Eszter halálának egy éves évfordulójára egy harangot öntettek, amibe a család összes ékszerét beleolvasztották. Apja azt is kikötötte, hogy a harang évente háromszor szólalhat meg: névadója születés és névnapján, valamint halálának napján.

Végrendelete szerint vagyona a református egyházat illette volna. A mesés hagyatékból azonban csak az Eszter-szoba bútorai és festményei maradtak meg. Aki járt az egykori szobában, megrendítő élményben lehetett része: mindenhol komor gyász.

A templom mellett már épül a múzeum, ahol a közönség is megtekintheti a halotti ravatalt, s a megmaradt tárgyakat. Az újjáépülő szoba mindenben meg fog felelni apja végrendeletének. Bató István ugyanis kikötötte, hogy lánya szobáját egy évben egyszer lehet csak kinyitni és akkor is csak takarítás céljából. Aki ezt megszegi, azt utoléri Bató-mester átka.

Bató-mester kegytárgyai a Deszka-templomba kerültek, ám amikor leégett a templom ezek is megsemmisültek. Házait lebontották és helyükre újat építettek. Az egykori vagyonból csak a harang és a legenda maradt.

Kárpáti Zsófia